

Zas Latweeschu lauschu draugs.

1836. 23. Janwar.

4ta Iappa.

J a u n a s s i n n a s.

No Ahrensburgers pilsfehčas, Sahmu semmê. Tur arri schoreif pee nekrufschu lohsefchana s brihscham redseja, kad wezzakam brachtam bija gaddijees, to lohfi wilft, ka jaunakajs nahze un labpracht wiinna weetâ gahje. — Notikke arri, ka wezzas, lohfi nabbagas atraitnes dehls paschu pirmu numberi zittam wihram isnehme no rohkahm, kas winnam neds brahlis, neds rads bija, un lohfi preezajahs, kad winsch nu preeksch ohtra arri tikke peenemts un no schi tohs 200 rubtus dabbuja, ko zas zittakari winnam bija fohlijis, ja preeksch wiinna eetu. Nu jauns saldats preezigs isfauze: "Paldees Deewam, ka taggad warru isdarriht, us ko jau no mahsahm deenahm firds man neffahs: ka sawai wezzai mihtai mahtei fimt' rubtus warru dahwinah!" Un raug', tuhlin naudu teefas-wihram eedewe, luhgdams, lai fakk' mahtei dauds labdeen' un wiinnai isteiz, ka laimigaka stunda winnam wehl pa wiffu muhschu ne effohet bijusi pahr scho.

No Londones. Pirmâ seemas swehtku deenâ tur leela nelaimie notikke. Bija ap puffedeenu jauks laizinsch un falle stipri deesgan; tâ ka tuhkstofchi pilsfehtheeki isgahje laukâ fehrstees un pa to leelu uppi, kas tur zaur birsi tekk, ar flihd-kurpehm leddus wirfû fahje apkahrt skreet. Ap pulksten' ween laudis us reis dsirdeja no uppes seemeka mallas breefmigu brehtschanu, peeffrehje pa dauds fimteem un atradde, ka teels leddus gabbals ar wiffseem zilwekeem, kas tam wirfû, ahtrumâ bija eeluhsis un gahjis dibbenâ. Deewa laime, ka arri daschi no teem zilwekeem tur bija tuhwmâ, kurrei jau fenn, ihpaschi pa Londoni, irr fabeedrojufchees, mekleht nelaimigus zilwekus isglahbt. Winnu preekschneeks, turpatt buhdams klahht, dewe ar sawu sawzamu truhbi zitteem beedreem sihmi, un raug', no mallu mallahm wiinni knaschi atskrehje ar sawu laiwu, kekseem un strikkeem un drihsak ne kâ pa 20 minutehm 15 zilwekus iswille ahra un eenesse tanni sawâ nammâ, kas tur ne zil tohl pee mallas un kurrâ jau dakteri un balbeeri stahweja gattawi, winnus fanemt. Wet, kautgan wiffadi isprohweja, tatschu pee septineem wiffas puhles ne ko ne lihdsaja.

No Parihsches. Pagahjuschâ waffarâ tur jauneklis, baifodamees, ka wiinna lohfi wezs funs ne palikschohet traks, gribbeja wiinnu nofihzinahht uppê, eekahpe laiwâ un aisbrauze ar wiinnu us felgu. Tur ar wiinnu puhledamees,

pats eefritte uhdent un buhtu noflizis, ja suns ar sohbeem wiinu ne buhtu faheris pee drehbehm un neffis pee mallas. Luf', zilweks, tà ir pats suns taunu proht atmakfah't ar labbu.

P e h t e r i n f c h.

Sahama datta.

Tai leelâ Indias pafauls juhvâ Englandereem taggad peederr falla, fo Seilan fauz, tifpat leela, woi kafinn', ir leelata wehl pahr muhsu Widsemmi; ar augsteem kalneem, brihnum' leeleem, beeseem mescheem; karsta semme, kur faule warren' speesch, bet arri it baggata un no daubs dahrgahm leetahm, augleem, putneem un swebreem itt swehtita semme; tur dshwo us kahdeem 800,000 zilwekeem no wiffadahm tautahm, un tizzibahm; wairaf kâ pufse jau Kristus zeenitaji, jitti no Turku ir paganu tizzibas; leela pufse miht ihsti leelâs pilsehtâs, ir fahdschôs, ir muifchâs kâ pee mums; bet wehl kahdi 10,000 tur klenderejoh't, kâ mescha laudis fawâ walkâ. Tur aug fukkurs, kaneels un daubs tahdi gahr'dumi, fo baggati mihtstneeki labpraht bauda un dahrgi makfa; no turrenes nah't leeli dimanti un jitti dahrgi jauki spihdonu un gresnofchana's akmint; un tur juhvâ atrohd un sweijo tahs wiffuleelakas un brangas pehrles. — Seilana meschôs isaug tee pahr wiffseem jitteem leeli stipri elewanti; tur wiffadi jauki putni raibahm fpalwahm, bet ir plehfigi swehri, laumas, tihgeri, un milsena tschuhffas. Tâpat arri besgalla pulks e hrnu, no wiffadas sartes un fuggas; ir tahdi, kas daubsfreis labpraht stahwu us pakkal kahjahm staiga, zilwekam lihds; teem arri feijas un ihsts gihmis, kas friht us zilweka feiju. Schahdus tur fauz: Joffo, ir Pongo ehrmus, ir Uran-Utang. No tahda juns taggad stahstichu ittin ar teem pascheem wahrdeem, kâ weenas kungs raksta, kas tur Seilanas fallâ zittus gaddus dshwojis.

"Kahdâ karstâ waffaras deenâ, pulkten peezôs, fawu darbu pabeidsis, gahju firro-tees gar juh'mallu, tai meschâ, kas ne zit tabl no mannahm mahjahm bij. Kahdus simtus sohlu pa ehnu staigajis, man likkâs tà, it kâ kahds man pa kreifu pufsi, zaur krahneem plehfdamees, buhtu aishchdsis. Apstahschohs, klausischohs! bet it ne fo wairs ne nomannijis, fahzu atkal staigah't ar fawahm dohmahm. Bet ne zit ilgi, tad tâpat atkal tschabbeja. Nu labbi usskattidams, redseju zaur lappu beesumu azzu pahri, kas spihguloht mirkschkinaja, un us mannim it mihligi skattija. Galwa bij appala, deg-guns mas's, bet ne plats; diwi farkanas luhpas, un abbôs schohklôs smuffi sohbi, balti kâ frihts; nudeen gihmis, fo ne warr par nejaufu faukt. Meesas fpalwa lihdsinajahs jaunai pellitei, bet ir balgani mirdseja us sudraba wihst. Kamehr wehl prah'tâ schaubi-johs, fahds lohpin'sch warreja buht, winsch pakustahs un nu dabbuju wiinu wiffzaur redseht. Taisijohs, wiinu sakert; bet tai paschâ azzumirkli winsch schahwahs kohkam us augschu*) un ahtri kahpeleja lihds pascham tschuffuram. Nu dabburu wiinu it flais dri redseht. Winna augums garrumâ warreja buht 4 pehdas un 2 lihds 3 tullus. Us farru fehsoht, winsch weenadi ween us manni skattijahs, un apluhfoja manni wiffzaur. Es winnam mettu sismi ar rohfahm, lai nokahp semmê pee mannim. Bet schis tudal tâpat arridsau darrija, ar fawu rohku manni kâ saukdams, lai es us kohku kahpju, un pee wiinu nahku. Prohti, to ne warreju darriht. — Esmu tablus zekus pafauls staigajis, un swefchas semmes zaur zauri paschdams, esmu arri dabbujis redseht tahs dach dachadas ehru fuggas; tad nu arri passinu scho par tahdu, fo tur Pongo

*) Tas bij Indias leelais reekst-kohks, kam plattas garras lappas, un furra reeksti tik leeli isaug, kâ labba behrna galwa, kas wiffadi derr, un furra peens un grauds saldans un kohli gahrds.

ehrmus' fauz; kas labpraht zilwefam lihds us diwahm fahjahm stalga, ir fahdu nuhju rohka nemm, us fo eedami fleenahs un ar fo sweed un fitt, kad prettineeks fahds teem gabbahs. Es sawam ehrman dewu to wahrdu: Pehterinsch.

Ikreis, kad pa meschu weens pats staigaju, nehmu bischlicht maifes lihds, ar fo peelabbinah un pabarroht tohs warren' smuktus putninus, no ka wiffi meschi tur tschum, ka es dabbutu winnu spalwu jankumu un baggatibu ihli labbi redseht, par fo isbrihs notees ne warreju beig. To redseja Pehterinsch it ar skaudigahm azzim; gan arri kah rodams pehz tahdu kummasu. Es aissweedu maifes gabbalinu pee winna kohka; ahtri ka sibbens nolehze Pehterinsch no kohka, panehme maifes gabbalu ar rohfahm, apohschneja to daudsreis wiffapfahrt, usstattijahs us manni, tad atkal us maifi, bet nemeerigs un ka prahta schaubidamees, un — ne ehde wiss, bet atstahje maifci turpat semme. Ehrmu mohdu un buhschanu fenn labbi ismannijis, sinnaju tudal to wainu, kam ne ehde. Nehmu tapehz zittu maifes gabbalu, nokohdu un ehdu pats pussi no ta un ohtru pussi sweedu winnam preefscha. Tudal winsch to panehme, un muddigi un brihnum' ahtri us kohku kahpelejis, winsch tur norihje sawu laupijumu. Tad nahze atkal semme, panehme arri pirnu reezenu, apstattija un pahrohschneja to wehl it labbi, un norihje winnu tad, ka fo labbu redsejis. Es palikku stahwoht turpat, un ne fustejohs no fas was weetas, lai Pehterinsch ne bihstahs; un raug, schis sawu rohku us mannim issteepe ar mihligahm azzim, bet nemeerigi, wehl maifi gribbeja. Atkal fahdus gabbalus winnam sweedu, fo tikpat ahtri aprihje; bet tik fo fahju flahstaki winnam peeet, tad aiss behge labbu gabbalu prohjam. Nu mehginaju zittadi; es gresu winnam mugguru, ta ka es winnu ne warreju redseht, un mettu pa brihscheem fahdus masus maifes gabbalinus paffat sewis; winsch man nahze paffat, bet ar leelu samannishchanu no tahlenes; un weenumehr mannim sismi mesdams ar sawahm rohfahm, it ka manni aizinadams us sewi. E flahst winsch arri daschadi smalki un garriski noswilpoja un patschirkscheja, kas winna walloda bij, ar fo gan gribbeja scho woi to man fazzih; bet to newarreju ispraft.

Weidsoht, kad winsch redseja, ka es ne warreju samanniht winna dohmas, tad fahpe us it leelu resnu kohku, noplubze zittus no teem leeleem reeksteem, fo tur fokus reekstus fauz, un nosweede tohs semme pee mannam fahjahm. Es panehmu weenu, taifiju walkam, isbsehru to faldanu peenu jeb fullu, kas eefschâ, un ehdu arri gabbalinu no grauda. Tad aissgahju tahlaki noht, lai Pehterinsch ehd, kas atlikke; to winsch arri tudal darrija, un no tam redseju, ka winsch scho barribu fenn pafinne. Bet pa tam jau palikke tumfch, un es gahju sawu zellu us mahjahm, pilssehta. Nabbags Pehters tezeja ar ween man paffat, bet no tahlenes; un kad redseja, ka es pehz winna wairs ne raudsiju, tad ka noskummis lehneem sohleem atpaffat dewahs.

Ohtra deenâ ap to paschu stundu gahju atkal meschâ, un atraddu Pehteri tai pascha weeta, fehdofchu us sarru, un lappu starpa luhfojoht. Tik, fo manni eeraudsija, nolehze no kohka, tezeja manna preefschâ, lehkadams no preeka, un peegahje it tuwu pee mannim flahst. Bet ittin, ka pats par to buhtu fahihjees, atkal ahtri usfahpe us it leelu kohku, warr buht us pahru simtu sohleem augstu, bet ta, ka zehlahs gaisa it tees scham pahr mannu galwu. Gribbedams winnu eedrohschinah, es nogreesu sawas azzis no winna noht, un sawu zellu eedams, tiffai maifes gabbalus sweedu semme. Nu no fahpe lehnichtinam no kohka, ismekleja labbi tohs maifes gabbalus, woi tahdi paschi buhs, ka waffardeen' bij, un par labbeem atraddis, norihje muddigi. Ir flingerus biju lihdsnehmis; weenu pahrlausu, un nosweedu winnam weenu pussi; winsch to gan panehme, apohde, bet atstahje to semme. Bet kad es ohtru flingeru atkal pahrlausis, preefsch winna azzim weenu pussi pats apehdu, tad arri winsch tudal wissu no semmes panehme, un baudija to it ar redsamu patifschanu. Nu fahze lehlahst no leela preeka, un tik dihwaini lustetees johkadams un wiffadi isehrmotees, ka man bija jafmeijahs, ka wehders trihje; te lehze, ta danjodams, te kuhlinus mette, tad atkal lausidams wiffadi ar

rohfahm un kahjahm, tik fawabi isplöhsijahs un noahkstijahs, fa to ne dohmaht ne warr, kas to pats naw redsejis; un brihnum, kahdi lunkaini lohzehti! brihscham it tuwu klahht pee mannim pegahje, un rohsu issteepdams praffija, lai scham weht flingerus dohd. Ik deenas dabbuju redseht to paschu smeeklu, kad no wakkara us meschu gahju; aiseijohs manni kabbati bij pilni, un tukfschi, kad us mahjahm gahju. Ikreis, kad winnam dewu kahdu jaunu gahröumu, smalkus rauschus, woi suffuru maifites, tad tubal apdohmajahs schaubidamees, un to ne ehde, pirms es pats kahdu gabbalinu no ta bij' baudijis, winnam redsoht. Nu jau ikdeenas manni gaidija, un es to ikreis atraddu fawâ preefschâ. Weenâ deenâ tezzinus nahze man prettim, un nolikke it smukkus fokus=reeffus preefsch mannim pee semmes, bet ikreis ne wissai tuwu klahht. Brihnodamees par winna gudribu, es pahrlausu tohs diwi labbakus, paturreju weenu preefsch mannis un gahju bisch. Eht tahlafi nohs, lai winsch to ohtru nemm; tad isdfehru to reeksa fullu (peenu) un ehdu no grauda; Pehterinsch darrija ittin, kâ es, it ar gudrahm azzim us manni skatsidams. — Kad laiks bij' klahht us mahjahm eet, tad par smeeklu nonehmu fawu zep puru no galwas un, dskli pallannidamees, tam atdewu labbu deenu; eefahkumâ par to scham likfahs brihnotees; bet raug', kahds gudrs! tad ahtri noplehse diwi plattas leelas kohka lappas, falohzija tahs it muddigi un skunstigi us zeppura wihs, un to sewim galwâ lizzis, winsch man arri sweizinadams pagohdinaja ar dskli klannischanu, it ehri mihi gresnodamees. Nu aisejahm katrs fawu zeku. Eâ nu jo deenas mans Pehterinsch arween drohschaks palikke, un beidsot it ne buhtis wairs no mannis ne behge, bet ar pilau ustizzibu un gluschi bes kahdahm bailehm nahze klahht pee mannim, un palikke klahht, un gahje lihds ar mannim. (Weidsama dalka us preefschu.)

R. C—j.

Sinna, jif naudas 22. Janwar-mehn. deenâ 183 eeksch Nihges maksaja par daschahm prezzehm.

Par	Maksaja:	Sudr. nauda. Rb. R.	Par	Maksaja:	Sudr. nauda. Rb. R.
1	pohru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1 60	1	pohdu (20 mahrzineem) wafku	5 20
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 25	—	tabaka	1 —
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1 80	—	fweefta	2 20
—	ausu	— 80	—	dseltes	— 70
—	stru	1 50	—	linnu, frohna	2 15
—	rupju rudsu = miltu	1 65	—	brakka	2 —
—	bihdeletu rudsu = miltu	2 —	—	fannepu	— 80
—	bihdeletu kweeschu = miltu	2 30	—	schkhtu appinu	2 50
—	meeschu = putrainu	2 —	—	neschkhtu jeb prezzes appinu	1 60
—	eefala	1 30	—	muzzu filku, eglu muzzâ	6 35
—	linnu = sehklas	2 50	—	lasdu muzzâ	6 50
—	fannepu = sehklas	1 50	—	smalkas fahls	4 25
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggu	3 —	—	rupjas baltas fahls	4 50
	barrotu wehrschu galku, pa pohdu	1 —	—	wahti brandwihna, puffedegga	8 50
			—	divdegga	10 —

Weenu sudraba rubli warreja dabbuht par 360 kapeikeem warra naudas.

Wrihw drikketh. No juhrmallas = gubbernementu augstas waldischanas puffes:

Dr. C. C. Napiersky.